

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทนทางการเงินของโครงการต่าง ๆ นั้น พบว่ามีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

คำริ ลิ้มมหาคุณ (2540) ทำการศึกษาต้นทุน - ผลตอบแทนและการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนของระบบบริการจ่ายเงินผ่านเครื่องอัตโนมัติของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยใช้กรณีศึกษาของธนาคารเอเซีย จำกัด (มหาชน) จำนวน 9 สาขาในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานั้นเป็นข้อมูลอนุกรมเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2531 - 2539 และทำการวิเคราะห์ทางการเงินด้วยการวิเคราะห์หาค่า Net Present Value (NPV), ค่า Internal Rate of Return (IRR), และค่าอัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน Benefit - Cost ratio (B/C ratio)

อุทิศ เต็งไทรรัตน์ (2539) ได้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์ต้นทุน - ผลตอบแทนทางการเงินของโครงการโรงโม่หิน กรณีศึกษาจังหวัดลำพูน” เป็นการวิเคราะห์เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมต่อการลงทุนในโครงการ โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ทางการเงินด้วยการวิเคราะห์หาค่า Net Present Value (NPV), ค่า Internal Rate of Return (IRR), และค่าอัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน Benefit - Cost ratio (B/C ratio)

นพดล ยสทวิ (2539) ความเป็นไปได้ในการลงทุนตั้งศูนย์จำหน่ายวัสดุก่อสร้างในจังหวัดสุโขทัย” โดยการศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการตลาด ด้านการจัดการ และด้านการเงิน โดยการศึกษาทางการเงิน (Financial Analysis) นั้น ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์หาค่า Net Present Value (NPV) และค่า Internal Rate of Return (IRR)

ทิพย์ทิญา อุกษ์เกลี้ยง (2541) ทำการศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์ผลตอบแทน และต้นทุนของกิจการหอพักนักศึกษาในการกำกับ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่” โดยศึกษาถึงสภาพทั่วไปของหอพักนักศึกษา และศึกษาถึงต้นทุนและผลตอบแทนจากการดำเนินงานเฉพาะส่วนของเอกชน โดยในส่วนวิเคราะห์การเงินนั้น ได้ทำการวิเคราะห์หาค่า Net Present Value (NPV), ค่า Internal Rate of Return (IRR), และค่าอัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน Benefit - Cost ratio (B/C ratio)

พิสิษฐ์ ไม้ประเสริฐ (2540) “ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งโรงงานผลิตน้ำแข็งหลอดในเขตตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่” โดยทำการวิเคราะห์ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคนิค ด้านการตลาด ด้านการจัดการ และด้านการเงิน ซึ่งการวิเคราะห์ทางการเงินนั้นได้ใช้วิธีการ

วิเคราะห์หาค่า Net Present Value (NPV), ค่า Internal Rate of Return (IRR) และค่าอัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน Benefit - Cost ratio (B/C ratio)

อนอม ดารารัตน์ (2542) ทำการศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์ต้นทุน - ผลตอบแทนทางการเงินของอุตสาหกรรมลำไยอบแห้ง ในจังหวัดเชียงใหม่” ทำการศึกษาโดยใช้ข้อมูลการผลิตลำไยอบแห้งของโรงงานสุวรรณพาณิชย์ ตำบลวังผาง กิ่งอำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ช่วงฤดูการผลิต 8 สัปดาห์ในเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2540 โดยเป็นการผลิตแบบเตาอบเกษตรหรือเตาอบพีชไร่นาเข้าจากประเทศไต้หวัน และทำการอบแบบอบรวมทั้งเปลือกขนาดความจุ 2,000 กิโลกรัมต่อครั้ง โดยการวิเคราะห์ทางการเงินนั้นใช้วิธีการวิเคราะห์หาค่า Net Present Value (NPV), ค่า Internal Rate of Return (IRR), และค่าอัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน Benefit - Cost ratio (B/C ratio)

ศลิษา สะสีอิ (2541) ทำการศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์ต้นทุน - ผลตอบแทนในจังหวัดเชียงใหม่ ของบริษัทขนส่ง” โดยกำหนดให้บริษัทขนส่งที่ทำการศึกษามีขนาดการดำเนินงานเท่ากับบริษัท นิมซีเส็งขนส่ง 1998 จำกัด โดยการวิเคราะห์ทางการเงินใช้วิธีการวิเคราะห์หาค่า Net Present Value (NPV), ค่า Internal Rate of Return (IRR), และค่าอัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน Benefit - Cost ratio (B/C ratio)

อธิพันธ์ วรรณสุริยะ (2541) ได้ทำการศึกษา “การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินของธุรกิจร้านเกมส์เปรียบเทียบระหว่าง เขตบริเวณศูนย์การค้า 12 ห้วยแก้ว และบริเวณด้านหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่” โดยในส่วนของ การวิเคราะห์ทางการเงิน ใช้วิธีการวิเคราะห์หาค่า Net Present Value (NPV), ค่า Internal Rate of Return (IRR), และหาอัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน Benefit - Cost ratio (B/C ratio)

อุคม หงษ์นิตย์ (2542) ได้ทำการศึกษา “การวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทนทางการเงินของโครงการผลิตชิ้นส่วนคอนกรีตสำเร็จรูป” โดยผลิตเพื่อจำหน่ายในเขตภาคเหนือตอนบน โดยมีระยะเวลาของโครงการที่ทำการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินกำหนดระยะเวลาทำการศึกษา 10 ปี เพื่อให้เหมาะสมกับเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งในส่วนของ การวิเคราะห์ทางการเงินใช้วิธีการหาค่า Net Present Value (NPV), ค่า Internal Rate of Return (IRR), และหาอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน Benefit - Cost ratio (B/C ratio)

จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งหมดพบว่าทุกโครงการที่ทำการศึกษา ในส่วนทางการเงินจะวิเคราะห์หาค่า Net Present Value (NPV), ค่า Internal Rate of Return (IRR), และค่าอัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน Benefit - Cost ratio (B/C ratio) โดยบางโครงการที่ทำการศึกษานั้นได้ทำการศึกษาความไวตัวของโครงการโดยการสร้างแบบจำลองและเปลี่ยนแปลงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อ

โครงการ ซึ่งรายละเอียดโครงการจะทำการศึกษาต่อไปในส่วนของคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องและระเบียบวิธีการศึกษา

2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ต้นทุน - ผลตอบแทนทางการเงิน อาศัยหลักและทฤษฎีการวิเคราะห์เชิงผลเสีย - ผลได้ (สังวรปัญญาติกและคณะ, (2539); เสถียร ศรีบุญเรือง, (2542); จันทนา จันทโร และศิริจันทร์ ทองประเสริฐ, (2536); ชัยยศ สันติวงษ์, (2536); เศษ กาญจนางกูร, (2540); วีระพล สุวรรณนันท, (2540) ซึ่งสามารถนำเสนอได้ 3 รูปแบบ คือ

2.2.1 มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value : NPV)

โดยทั่วไปการวิเคราะห์โครงการจะใช้วิธีการคำนวณมูลค่าปัจจุบันสุทธิ โดยการทำงานผลต่างระหว่างมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับหรือผลตอบแทน (มูลค่าปัจจุบันของผลได้) กับมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดจ่ายหรือต้นทุน (มูลค่าปัจจุบันของต้นทุน) ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการความสัมพันธ์ได้ดังนี้

มูลค่าปัจจุบันสุทธิ = มูลค่าปัจจุบันของผลได้ - มูลค่าปัจจุบันของต้นทุน

ค่าปัจจุบันของผลได้กรณีที่ใช้อัตราส่วนลดเดียวกันหาได้จาก

$$PVB = b_0 + \frac{b_1}{(1+r_1)} + \frac{b_2}{(1+r)^2} + \dots + \frac{b_T}{(1+r)^T}$$

หรือ

$$PVB = \sum_{t=0}^{t=T} \frac{b_t}{(1+r)^t}$$

โดยที่ PVB = มูลค่าปัจจุบันของผลได้ของโครงการ

b = ผลได้ที่ได้รับในปีที่กำหนดด้วยตัวเลข

r = อัตราส่วนลดของปีที่กำหนดด้วยตัวเลข

ค่าปัจจุบันของต้นทุนกรณีที่ใช้อัตราส่วนลดเดียวกันหาได้จาก

หรือ

$$PVC = \sum_{t=0}^{t=T} \frac{C_t}{(1+r)^t}$$

โดยที่ PVC = มูลค่าปัจจุบันของต้นทุนของโครงการ

C = ต้นทุนที่เสียในปีที่กำหนดด้วยตัวเลข

r	=	อัตราส่วนลดของปีที่กำหนดด้วยตัวเลข
t	=	ปีต่าง ๆ
T	=	ปีสุดท้ายที่ต้นทุนเกิดขึ้น

จากสูตรข้างต้น จะเห็นได้ว่าค่าของอัตราส่วนลดมีบทบาทสำคัญในการกำหนดค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับ และกระแสเงินสดจ่ายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2.2.2 อัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน (Benefit - Cost ratio : B/C ratio)

เป็นอัตราส่วนเปรียบเทียบระหว่างผลตอบแทนซึ่งสามารถคำนวณออกมาในรูปของมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทน เทียบกับมูลค่าปัจจุบันของต้นทุนที่จ่ายไปในการดำเนินการของโครงการ

สำหรับการคำนวณอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุนนี้ เรียกว่า ดัชนีกำไร (Profitability Index : PI) ซึ่งสามารถคำนวณได้จากสมการความสัมพันธ์ดังนี้

$$\text{อัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน} = \frac{\text{PVB}}{\text{PVC}} = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{B_t}{(1+i)^t}}{C_0 + \sum_{t=1}^n \frac{C_t}{(1+i)^t}}$$

โดยที่	PVB	=	มูลค่าปัจจุบันของผลได้ของโครงการ
	PVC	=	มูลค่าปัจจุบันของต้นทุนของโครงการ
	C_0	=	การลงทุนในปีปัจจุบัน
	C_1	=	ต้นทุนในปี t (t = 1, 2, ..., n)
	B_1	=	ผลตอบแทนในปีที่ t (t = 1, 2, ..., n)
	I	=	อัตราส่วนลด (Discount Rate)

2.2.3 อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (Internal Rate of Return : IRR)

ทำให้มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับสุทธิหรือผลตอบแทนจากการให้บริการวางแผนโบราณ และสอนวางแผนโบราณ เท่ากับ มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดจ่ายสุทธิหรือต้นทุนในการให้บริการวางแผนโบราณ และสอนวางแผนโบราณ

การคำนวณหาค่าอัตราผลตอบแทนภายในของโครงการโรงเรียนวางแผนโบราณ สามารถทำได้ 2 วิธีคือ (เดช กาญจนางกูร, (2540); เสถียร ศรีบุญเรือง, (2542)

วิธีที่ 1 Trial and error เป็นวิธีการทดลองเพื่อทดสอบหาระดับของอัตราส่วนลด

หลาย ๆ อัตราแล้วเลือกส่วนลคที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการเท่ากับศูนย์ ซึ่งอัตราส่วนลคนี้ก็คือ อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการนั่นเอง ซึ่งวิธีการ Trial and error นั้นพบว่าไม่สะดวกในการปฏิบัติเนื่องจากต้องเสียเวลาในการคำนวณเพื่อหาอัตราส่วนลคเป็นจำนวนหลายอัตราเพื่อให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับศูนย์

วิธีที่ 2 Interpolation ซึ่งสามารถคำนวณหาได้จากสมการความถัมพันธ์ดังนี้

$$IRR = DR_L + (DR_U - DR_L) \frac{NPV_L}{NPV_L - NPV_U}$$

โดยที่	DR	=	อัตราส่วนลค (Discount Rate)
	DR _L	=	อัตราส่วนลคค่าต่ำ (Lower Discount Rate)
	DR _U	=	อัตราส่วนลคค่าสูง (Upper Discount Rate)
	NPV	=	มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value)
	NPV _L	=	มูลค่าปัจจุบันสุทธิที่ใช้อัตราส่วนลคค่าต่ำ (Lower Net Present Value)
	NPV _U	=	มูลค่าปัจจุบันสุทธิที่ใช้อัตราส่วนลคค่าสูง (Upper Net Present Value)

โดยวิธีที่ 2 นี้ไม่เป็นที่นิยมหากอัตราส่วนลคทั้งสองค่าต่างกันมากกว่าร้อยละ 5 เพราะก่อให้เกิดความผิดพลาดได้

นอกจากการวิเคราะห์เชิงผลเสีย - ผลได้แล้ว การวิเคราะห์ระยะเวลาคืนทุนจะช่วยให้การตัดสินใจในการลงทุนดีขึ้น โดยที่ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period) หมายถึงระยะเวลาการดำเนินงานที่มีผลทำให้ผลตอบแทนสุทธิต่ำเท่ากับค่าใช้จ่ายในการลงทุนพอดี ซึ่งสามารถคำนวณหาได้จาก

$$\text{ระยะเวลาคืนทุน} = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายในการลงทุน}}{\text{ผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ยต่อปี}}$$

การวิเคราะห์ความไวต่อเหตุเปลี่ยนแปลง (Sensitivity Analysis)

เป็นการวิเคราะห์ผลกระทบต่อผลตอบแทนสุทธิของโครงการโรงเรือนนวดแผนโบราณจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งต้องการศึกษาว่าโครงการจะยังสามารถดำเนินการต่อไปได้หรือไม่อย่างไร เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหรือเกิดการผันแปรของปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน โดยประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิเคราะห์ความไวต่อ

การเปลี่ยนแปลงนั้น ช่วยทำให้ผู้ประกอบการทราบว่า หากตัวแปรไม่เป็นไปตามที่ประมาณการจะมีผลทำให้ผลตอบแทนสุทธิของโครงการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้การประเมินผลการดำเนินงานของโครงการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การตัดสินใจในการลงทุน (Investment Decision)

เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกโครงการลงทุนว่าควรลงทุนในโครงการใดจึงจะให้ผลตอบแทนตามความต้องการ โดยพิจารณาถึงค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) และการจะตัดสินใจว่าโครงการไหนควรลงทุนนั้น มีหลักในการพิจารณาดังนี้

- (ก) มูลค่าปัจจุบันสุทธิ มีค่ามากกว่า 0
- (ข) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน มีค่ามากกว่า 1
- (ค) อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ มีค่าสูงเกินกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ หรือสูงกว่าต้นทุนของเงินทุน เช่น อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ปัจจุบัน
- (ง) ระยะเวลาคืนทุน เราจะเลือกโครงการที่ให้ระยะเวลาคืนทุนสั้นที่สุด เร็วที่สุด

2.3 วิธีการศึกษา

ในการศึกษาโครงการโรงเรียนนวดแผนโบราณนั้นประกอบด้วยแนวทางการศึกษาซึ่งแยกตามวัตถุประสงค์ได้ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ทางด้านปริมาณ แยกออกเป็น

1.1.1 วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินของโครงการโรงเรียนนวดแผนโบราณ

โดยในส่วนของ การวิเคราะห์ทางการเงินนั้นประกอบด้วย การวิเคราะห์หา

- (1) มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการ (NPV)
- (2) อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (IRR)
- (3) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C)
- (4) ระยะเวลาคืนทุน (PB)

โดยการวิเคราะห์ค่าต่าง ๆ ดังกล่าวจะทำการศึกษาในรูปของงบการเงินล่วงหน้า และระยะเวลาคืนทุนของโครงการลงทุน (ผลการศึกษายู่ในบทที่ 5) ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

- (1) โครงการโรงเรียนนวดแผนโบราณมีอายุ 10 ปี
- (2) ระยะเวลาของผลตอบแทนกำหนดไว้ 10 ปี โดยเริ่มตั้งแต่เปิดดำเนินการ จนถึงสิ้นสุดโครงการ
- (3) โดยกำหนดให้ 2 เดือนแรกมีการปรับปรุงและตกแต่งสถานที่ เพื่อพร้อมที่จะให้

บริการทางการสอนและบริการนวดแผนโบราณ และจะดำเนินงานในเดือน มีนาคม เป็นต้นไป

- (4) กำหนดให้ผลได้หรือรายได้มาจากการสอนนวดแผนโบราณ และบริการให้นวดแผนโบราณ และต้นทุนการสอนและบริการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลง ขึ้นอยู่กับรายได้ที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง เนื่องจากไม่ได้จ่ายเป็นเงินเดือน แต่จ่ายเป็นรายหัว เป็นลักษณะแบ่งเป็นเปอร์เซ็นต์ ยกตัวอย่างเช่น การบริการนวดชั่วโมงละ 120 บาท ผู้นวดได้ 40 บาท แต่ทางโรงเรียนได้ 80 บาท หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ค่าบริการนวดชั่วโมงละ 120 บาท ผู้นวดได้ 33.33% แต่ทางโรงเรียนได้ 66.67%
- (5) รายได้ตั้งแต่ปีที่ 2 จนถึงปีที่ 10 ขยายตัวเพิ่มขึ้นปีละ 3 %

1.1.2 ศึกษาและวิเคราะห์ความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของโครงการ

ทำการศึกษาว่าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงต้นทุน รายได้ และอัตราดอกเบี้ยแล้ว การวิเคราะห์ทางการเงินจะเปลี่ยนแปลงมากน้อยแค่ไหน (ผลการศึกษาอยู่ในบทที่ 5) โดยมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) เมื่อรายได้จากการสอนและบริการนวดเพิ่มขึ้นปีละ 3% เป็นปีละ 5% และปีละ 7% โดยมีผลทำให้ต้นทุนในการสอนและบริการนวดเพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากต้นทุนการสอนและการให้บริการนวดแผนโบราณ ทางโรงเรียนไม่ได้จ่ายเป็นเงินเดือน แต่จ่ายเป็นรายหัว หรือเป็นลักษณะการแบ่งเป็นเปอร์เซ็นต์ ยกตัวอย่างเช่น ค่าบริการนวดแผนโบราณชั่วโมงละ 120 บาท หมอนวดจะได้ 40 บาท ถ้านวดได้ 6 คนต่อวัน แสดงว่าผู้ นวดจะได้เงินจำนวนทั้งสิ้น 240 บาทต่อวัน แต่ถ้านวดได้ 10 คนต่อวัน แสดงว่าผู้ นวดจะได้เงินจำนวนทั้งสิ้น 400 บาทต่อวัน เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าถ้ามีรายได้เพิ่มขึ้น ก็จะมีผลต่อต้นทุนที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน ซึ่งจะสังเกตได้ว่าแตกต่างจากการจ่ายเป็นเงินเดือน เพราะมีผู้ใช้บริการนวดมากหรือน้อย เงินเดือนเท่าเดิม

(2) เมื่ออัตราดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงไปจาก 11% เป็น 8.5% และ 12% เนื่องจากในอนาคตคาดการณ์ว่าอัตราดอกเบี้ยอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลด แต่ไม่น่าจะต่ำกว่า 8.5% และสูงเกิน 12%

2. การวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านคุณภาพที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนของโครงการ

ปัจจัยด้านคุณภาพจะมีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่

1.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของโครงการ

1.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของโครงการ

สาเหตุที่ใช้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อจะได้ทราบถึงจุดอ่อน จุดแข็ง ของโครงการ รวมทั้งโอกาสและอุปสรรค เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาปรับปรุงโครงการโรงเรียนนวดแผนโบราณ

2. การวิเคราะห์ทางด้านอุปสงค์ และด้านอุปทาน

โดยจะทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการในการให้บริการนวดแผนโบราณและเรียนนวดแผนโบราณของโครงการโรงเรียนนวดแผนโบราณ ส่วนทางด้านอุปทาน จะทำการวิเคราะห์คู่แข่งชั้นธุรกิจที่ให้บริการในลักษณะเดียวกัน เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของโรงเรียนนวดแผนโบราณ อาจจะมีส่วนกระทบต่อส่วนแบ่งทางการตลาดของโครงการโรงเรียนนวดแผนโบราณ

วิธีการศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์จะผู้ใช้บริการและผู้เรียนนวดแผนโบราณ, หมอนวดและครูสอนนวดแผนโบราณ อย่างละ 15 คน รวม 60 คน และผู้ประกอบการโรงเรียนนวดแผนโบราณ 2 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 62 คน อาทิเช่น มูลนิธิหมอชีวกโกมารภัจจ์ โรงเรียนแพทย์แผนโบราณ วัดพระเชตุพน ฯ (วัดโพธิ์) และวิทยาลัยสารพัดช่าง จังหวัดเชียงใหม่ แล้วนำผลที่ได้มานำเสนอแบบพรรณนา (ผลการศึกษาอยู่ในบทที่ 6)